

Tekster om Maupassant

BIOGRAFI

Den 5. august 1850 bliver Guy de Maupassant født i Normandiet, og han tilbringer sine første leveår på det lille slot Miromesnil i nærheden af Dieppe. Forældrene, Gustave og Laure, er ikke velhavende; de har kun lejet dette slot frem til 1854. De slår sig senere ned i mere beskedne omgivelser i Étretat, helt ude ved kysten. Forholdet mellem Laure og Gustave er ikke særlig godt. De får dog endnu et barn, nemlig sønnen Hervé, i 1856, men i 1860 bliver de skilt, hvorefter Gustave bosætter sig i Paris, og Laure bliver boende i huset i Étretat.

Laure har helt fra starten store ambitioner på sin ældste søns vegne. Fra 1859 til 1860 går han på den berømte skole Lycée Impérial Napoléon i Paris, men i 1863 sender Laure ham til en katolsk skole i Yvetot i Normandiet. Her har han dog svært ved at indrette sig efter stedets ånd, og han bliver smidt ud i 1868 på grund af «irreligion et scandales divers». Det sidste gymnasieår tilbringer han i Rouen og består i 1869 sin eksamen som «bachelier ès lettres».

Den fransk-tyske krig kaster sin

skygge over Guy de Maupassants 20-års fødselsdag, og han melder sig til tjeneste som «commis de l'Intendance militaire» (forsyningstropperne). Han opfatter dog hurtigt militærvæsenet som meningsløst, og det lykkes ham i 1872 ved faderens hjælp at blive købt fri for tjenesten, inden han skulle forflyttes til artilleriet. Samme år begynder han at arbejde i Marineministeriet for at tjene til livets ophold. Arbejdet i ministeriet er kedeligt og ikke særlig godt betalt, og det bliver ikke meget bedre, da han i 1878 skifter til undervisningsministeriet.

I løbet af 1870'erne udvikles et nært venskab mellem Guy de Maupassant og den næsten 30 år ældre forfatter Gustave Flaubert. Flaubert var meget tæt knyttet til Guys morbroder, Alfred Le Poittevin, som døde i 1848 i en alder af 32 år, 2 år før Guys fødsel. Både Laura og Flaubert savner denne morbroder meget, og da Guy ikke har nogen kontakt med sin biologiske far, er det indlysende nok, at Flaubert på flere måder kommer til at spille en faderrolle

i forhold til Guy de Maupassant, navnlig hvad angår den kunstneriske udvikling. Guy deltager i Flauberts forfattermøder og hjælper ham med forarbejdet til den store, ufuldendte roman *Bouvard et Pécuchet*. Selv skriver Guy adskillige teaterstykker, artikler og digte, som dog ikke får nogen publikumssucces.

1880 bliver på mange måder et vendepunkt i Guy de Maupassants liv. I februar skriver Flaubert til ham, at hans fortælling *Boule de Suif* er et mesterværk, hvilket bliver starten til Maupassants litterære berømmelse. I maj dør Flaubert, og i juni tager Guy sygeorlov fra sit arbejde i ministeriet. Han genoptager det aldrig siden. Allerede i

1877 konstaterer Guy med en vis stolthed i et brev til en ven: «J'ai la vérole! enfin, la vraie!!» På det tidspunkt lod syfilis sig ikke helbrede, og den bredte sig langsomt og smertefuldt for endelig at angribe nervesystemet og ryggraden.

På trods af sygdommen lever Guy de Maupassant i 1880'erne af at skrive romaner, noveller og artikler til de store aviser *Gil Blas*, *Le Gaulois* og *Le Figaro*. Først omkring 1890 tager sygdommen overhånd, og efter et selvmordsforsøg i januar 1892 bliver Guy de Maupassant indlagt på en klinik i Passy, hvor han dør den 6. juli 1893. Han ligger begravet på Montparnasse kirkegården i Paris.

FRANSK NATURALISME, ZOLA OG MAUPASSANT

Den naturalistiske skole udgik - som så mange andre bevægelser i Frankrig - fra en gruppe personer med beslægtede ideer (og fælles antipatier!) samlet omkring en viljestærk organisator med sans for publicity. Gruppen prøvede typisk ideer og synspunkter af på hinanden rundt om et veldækket middagsbord. Indtagelse af lækre specialiteter og - måske ikke mindst - vin inspirerede dem til »store tanker«, hvilket i grunden står som en interessant kontrast til deres litterære og filosofiske idealer. Gruppen splittedes ret hurtigt igen på grund af uenighed, indbyrdes forskelle og lede ved førerskikkelsens selvhævdelse og reklamemetoder. Imidlertid står bevægelsen som nyskabende i tiden, og ideerne - eller rettere nogle af dem - fik betydning langt uden for Frankrigs grænser, ikke mindst i Danmark.

Bevægelsens hovedskikkelse er Émile Zola (1840-1902), og ideerne og principperne står beskrevet i nogle teoretiske skrifter *Le roman expérimental* (1880) og *Les romanciers naturalistes* (1881).

En vigtig forudsætning for naturalismen var en række filosofiske og videnskabelige teorier, der fremsattes mellem 1830 og 1850. Feuerbach forklarede i Tyskland religionerne som udtryk for menneskelige ønskedrømme, og i England opstillede Darwin sin udviklingslære, hvor mennesket sås som et led i dyrerækken. I Frankrig opstod en anden filosofisk retning, positivismen, der gav udtryk for, at al erkendelse skulle tage udgangspunkt i de ting, der kunne sanses. Fælles for disse teorier var afvisningen af en oversanselig, guddommelig verden og hermed af kristen

tankegang og af den litterære strømning, der prægede første halvdel af det nittende århundrede, romantikken.

Zolas teorier er meget strenge og hviler på dogmer, f.eks. taler han om

«une subordination de la psychologie à la physiologie»

«Tous les sens vont agir sur l'âme. Dans chacun de ses mouvements l'âme sera précipitée ou ralentie par la vue, l'odorat, l'ouïe, le goût, le toucher. La conception d'une âme isolée, fonctionnant toute seule dans le vide, devient fausse...»

Han understreger især det deterministiske aspekt. Det vil sige, at et menneske og dets muligheder er forudbestemt og begrænset af dets fysiske betingelser, arv og miljø.

Dette er synspunkter, som i høj grad lever i den moderne roman, hvorimod hans syn på forfatterens rolle næppe holder for en nærmere analyse. Forfatteren er en slags videnskabsmand i fremskridtets tjeneste på lige fod med læger, kemikere og biologer:

«...un expérimenteur qui vérifie les lois dégagées par l'observation: son expérience consiste à faire mouvoir les personnages dans une histoire particulière pour y montrer que la succession des faits sera telle que l'exige le déterminisme des phénomènes mis à l'étude.»

Dette skal så i romanform - i fremskridtets tjeneste - munde ud i en bestemmelse og afdækning af de love, der er bestemmende for individer og samfund.

Det er indlysende, at forfattere ikke i længden kan udholde så snærende bånd på deres fantasi og kunstneriske udfoldelse, og det er da også karakteristisk, at kun de færreste naturalistiske værker lever op til doktrinen i

âme f sjæl, sind
conception f forestilling, opfattelse
dégager uddrage
fait m kendsgerning
faux/fausse forkert
mouvoir bevæge sig
odorat m lugtesans
ouïe f hørelse
précipiter fremskynde
ralentir bremse
sens m sans
subordination f underordning
succession f rækkefølge
toucher m følesans
vérifier kontrollere, efterprøve
vide m del tomme rum

yderste konsekvens, det gælder i høj grad Zolas egne værker. Tidens kritikere elskede at konfrontere Zola med modsigelserne mellem hans teori og hans værker. Ét af de værker, der i højeste grad lever op til bevægelsens strengeste krav, er Herman Bangs ungdomsværk *Haabløse Slægter* (1880), en delvis selvbiografisk roman, der er et forsøg på at omsætte teorierne i *Le roman expérimental* til praksis. Imidlertid bevæger også Herman Bang sig i sit senere forfatterskab væk fra naturalismens »videnskabelige« sider.

Man kan måske opsummere de naturalistiske tanker på følgende måde: mennesket er ikke et guddommeligt væsen, sådan som tidens normer - præget af kirken - foreskrev det. Mennesket er derimod, som Darwin påstod det, et biologisk væsen ligesom dyr og planter (jvf. titlen på en af Zolas romaner: *La bête humaine*). Menneskets liv er derfor præget af arv(emasse) og miljø. Man kan sammenligne mennesket med et tulipanløg. Løget har indbygget en række arveanlæg, en række bestemmelser: Tulipanen har en bestemt farve, højde, den blomstrer på et bestemt tidspunkt osv. Det kan man ikke gøre noget ved (det er før genteknologiens tid!). Gartneren kan imidlertid observere, hvordan løget reagerer på forskellige jordbundsforhold og gødning, han kan dele løget med års mellemrum for at få den optimale plante. Hvis gartneren ingenting gør, vil løgplanten med tiden miste kraften, blomsten bliver mindre og mindre for til sidst helt at forsvinde. Forfatteren har samme funktion over for mennesket som gartneren over for løget. Ved at anbringe sine personer i forskellige sociale sammenhænge og situationer kan han se, hvordan de reagerer på forskellige påvirkninger for på deres egne præmisser at skabe et optimalt resultat. Forfatteren skal objektivt, nærmest klinisk observere, hvad der sker med hans personer i de omgivelser, han har anbragt dem i, og forsøge at se bort fra alle forudfattede meninger.

Imidlertid er hele teorien båret af en gennemgående pessimisme. Da menneskets skæbne er forudbestemt, kan det

ikke afgørende ændre noget ved sin egen situation. Det ses tydeligt i det værk, Zola for alvor slår igennem med og som bliver en - også økonomisk - kæmpesucces, nemlig *L'Assommoir* (*Muggerten*) fra 1876. Romanen handler om, hvordan unge fra arbejderklassen naturnødvendigt, trods alle deres anstrengelser og al deres gode vilje, tvunget af omgivelserne, må bukke under og gå til grunde i druk og elendighed. Der er ingen redning for dem, de er forudbestemt til den skæbne. (Det er derfor klart, at tidens socialister foragtede naturalisterne, selv om de delte nogle af deres synspunkter: oprør nytter ikke for naturalisternes underklasse). Det er i øvrigt karakteristisk, at spiritussen ikke er årsag til arbejdernes elendighed, men et symptom, et stadium i forfaldet. Et gennemgående motiv er også, at mennesker er ofre for deres drifter, der ustandselig kommer i vejen for deres intellekt. Især seksualdriften opfattes som en tærende og destruktiv kraft, der før eller siden gør det af med folk, udsuger dem om man så må sige. (Dette træk spiller en hovedrolle i romanen *Nana* fra 1880). Det er endelig karakteristisk, at slægter uddør, hvis der ikke kommer »frisk blod« til, på samme måde som tulipanløget. I *Haabløse slægter* (bemærk titlen!) skriver Herman Bang om en person (ham selv), der er sidste blege og blodfattige efterkommer af en fremragende familie af bl.a. sagførere, og han gør sig gudhjælpemig til talsmand for at få en malkepige som mor for sine børn for at forny slægtens blod!

Naturalismen og dens ideer bliver med brask og bram - på typisk fransk vis - lanceret ved et middagsbord. Værten er Zola, en kontroversiel person, der som nævnt har sans for publicity, og han samler en noget broget skare omkring sig. Parallellen til Victor Hugo og romantismen 50 år før er slående. Zola arrangerer middag på Restaurant Trapp 16.4 1877. Menuen består bl.a. af »Potage purée Bovary« (med hentydning til Flauberts hovedværk fra 1856, der

blev en forudsætning for den naturalistiske roman), og gæsterne er to litterære grupper, Zola havde dannet. Den første, »Les dîners des auteurs sifflés« var en gruppe, hvortil adgangstegnet var, at man havde haft mindst én eklatant fiasko på teatret. Den bestod - ud over Zola selv - af Alphonse Daudet, der ligesom han selv var sidst i 30'erne samt af Flaubert, Edmond de Goncourt og Turgenev, der var ca. 20 år ældre. Den anden gruppe, Médangruppen, var opkaldt efter Zola's nye villa, der blev samlingssted for bevægelsen. (Villaen blev bygget for de penge, Zola tjente på *L'Assommoir*, og blev på behørig vis udbygget, hver gang han fremover skrev en »sællert«). Denne gruppe bestod primært af elever, de fleste i 20'erne - og heriblandt Guy de Maupassant.

Som nævnt ovenfor er det en broget skare, Zola har samlet. De har naturligvis et fælles udgangspunkt, den realistiske skrivemåde og opgøret med myten om, at mennesket - i modsætning til dyrene - skulle være af guddommeligt herkomst. Guy de Maupassant er dog mere præget af sin gamle læremester Flaubert og dennes realisme end af Zolas videnskabsteorier. Han er objektiv i sin beskrivelse af miljøer og mennesker - oftest med en ydre, »kamera« agtig synsvinkel, men han skåner læseren for lange analyser og forklaringer, dem må læseren selv foretage. Hans studier i sociale og psykologiske forhold er helt i naturalismens ånd, men de er ikke båret af en tro på, at de kan gøre tilværelsen bedre, jvf. eksemplet med løget p. 94. Tværtimod. Maupassant har et deterministisk, dybt pessimistisk livssyn, og der er ikke meget håb for hans personer. De bliver drevet rundt som marionetter i en tilværelse, de ikke har mulighed for at få styr på, som ofre for et grotesk spil styret af meningsløse og absurde normer og betingelser, der hele tiden kommer på tværs af personernes lyster og behov og giver dem en indholdsløs, trist og undertiden grum tilværelse. Hvad litteraturens form angår,

lægger han direkte distance til Zolas lidt svulmende stil (af ondsksfulde kritikere kaldt romantisk!), når han i forordet til romanen *Pierre et Jean* siger:

«Le romancier, au contraire, qui prétend nous donner une image exacte de la vie, doit éviter avec soin tout enchaînement d'événements qui paraîtrait exceptionnel.»

Han tager endvidere afstand fra at beskrive

«rien que la vérité et toute la vérité (...) ils (i.e. les artistes réalistes) devront souvent corriger les événements au profit de la vraisemblance et au détriment de la vérité, car le vrai peut quelquefois n'être pas vraisemblable. Le réaliste s'il est un artiste, cherchera non pas à nous montrer la photographie banale de la vie, mais à nous en donner la vision plus complète, plus saisissante, plus probante que la réalité même. Raconter tout serait impossible, car il faudrait alors un volume au moins par journée, pour énumérer les multitudes d'incidents insignifiants qui emplissent notre existence. Un choix s'impose donc, - ce qui est une première atteinte à la théorie de toute la vérité. (...) Voilà pourquoi l'artiste, ayant choisi son thème ne prendra (...) que les détails caractéristiques utiles à son sujet, et il rejettera tout le reste, tout l'à-côté.»

Det, han søger, er «la vérité choisie et expressive.» Denne holdning får ham til i sin arbejdsproces formmæssigt at vælge en meget stram stil, hvor han gennemarbejder hvert enkelt ord og udtryk og skærer alt overflødigt væk. Udgangspunktet for denne skrivemåde var Flaubert, som han i forordet til *Pierre et Jean* citerer for følgende udtalelse:

atteinte f angreb
choix m valg
détriment (au ~ de) til skade for
emplir fylde
enchaînement m sammenkædning
énumérer opregne
imposer (s'-) trænge sig på
incident m hændelse
insignifiant ubetydelig
multitude f mangfoldighed
paraître forekomme
prétendre hævde
probant overbevisende
rejeter kassere
saisissant gribende
utile nyttig
vraisemblance f sandsynlighed

«Le talent est une longue patience. - Il s'agit de regarder tout ce qu'on veut exprimer assez longtemps et avec assez d'attention pour en découvrir un aspect qui n'ait été vu et dit par personne. (...) La moindre chose contient un peu d'inconnu. Trouvons-le. Pour décrire un feu qui flambe dans une plaine, demeurons en face de ce feu et de cet arbre jusqu'à ce qu'ils ne ressemblent, pour nous, à aucun autre arbre et à aucun autre feu. C'est de cette façon qu'on devient original.»

Disse tanker om en kunstners iagttagelser af ting hæn-
ger for Maupassant sammen med stil og sprog. Han
skriver:

«Quelle que soit la chose qu'on veut dire, il n'y a qu'un mot pour l'exprimer, qu'un verbe pour l'animer et qu'un adjectif pour la qualifier. Il faut donc chercher, jusqu'à ce qu'on les ait découverts, ce mot, ce verbe et cet adjectif, et ne jamais se contenter de l'à-peu-près, ne jamais avoir recours à des supercheries, même heureuses, à des clowneries de langage pour éviter la difficulté. (...) Il n'est point besoin du vocabulaire bizarre, compliqué, nombreux et chinois qu'on nous impose aujourd'hui sous le nom d'écriture artiste pour fixer toutes les nuances de la pensée; mais il faut discerner avec une extrême lucidité toutes les modifications de la valeur d'un mot suivant la place qu'il occupe. (...) Efforçons-nous d'être des stylistes excellents plutôt que des collectionneurs de termes rares.»

Hans klarhed, enkelthed og præcision har begejstret generationer af læsere og ikke mindst filmfolk, men den objektive stil virker - ikke mindst pga. den megen ironi - også distancerende. En distance, der ind imellem kan virke kynisk, netop fordi hans personer og miljøer virker så levende og autentiske.

animer give liv
contenir indeholde
découvrir opdage
demeurer blive, opholde sig
discerner skelne
écriture f skrivemåde, stil
efforcer (s' - de) anstrenge sig for
imposer pålægge
jusqu'à ce que indtil
lucidité f klarhed
modification f ændring
moindre (la -) den mindste
plaine f slette
qualifier beskrive
quel que soit... uanset hvilken...
recours (avoir ~ à) søge hjælp hos
supercherie f kneb, bedrag
terme m udtryk

*Le canot lentement allait à la dérive:
Un vent léger faisait murmurer les roseaux,
Peuple frêle et chantant qui grandit sur la rive,
Et qui puise son âme au sein calme des eaux.*

Guy de Maupassant

LIVET VED SEINEN OG ANDRE TEMAER HOS MAUPASSANT

Guy de Maupassants voksne liv er særdeles velbeskrevet takket være den omfattende, bevarede korrespondance, han førte med en række kolleger og venner samt med sin mor.

canoter ro
insouciance f ubekymret-
hed
tapageux larmende

I 1870'erne var han - som tidligere nævnt - ansat i »le Ministère de la Marine et des Colonies«. Ministeriet var som et fængsel, og han levede kun for sine søndagsture med sine venner på Seinen. Ture, der gav ham stof og inspiration til mange af novellerne. Disse ture hører op omkring 1880, da han allerede i en alder af 30 år er alvorligt mærket af den syfilis, der alt for tidligt tager livet af ham.

Som mange andre kunstnere fra tiden, f.eks. en række af de impressionistiske malere og Seurat, er han dybt optaget af livet på og omkring Seinen. Sin fascination af vandet (dag og nat!), lyset og dets genskær på floden, lydene, planter og dyr langs flodbredden, roture, svømning, kroerne og pigerne og ikke mindst samspillet mellem alle disse indtryk og indvirkningen på vore sanser har han beskrevet i mange noveller. I den delvis selvbiografiske novelle *Mouche - Souvenir d'un canotier* fra 1890 erindrer han tiden. Tonen er melankolsk, præget af hans fremskredne sygdom:

«En ai-je vu, de drôles de choses et de drôles de filles aux jours passés où je canotais. Que de fois j'ai eu envie d'écrire un petit livre, titré «Sur la Seine», pour raconter cette vie de force et d'insouciance, de gaieté et de pauvreté, de fête robuste et tapageuse que j'ai menée de vingt à trente ans.

J'étais un employé sans le sou: maintenant, je suis un homme arrivé qui peut jeter des grosses sommes pour un caprice d'une seconde. J'avais au coeur mille désirs modestes et irréalisables qui me doraiement l'existence de toutes les attentes imaginaires. Aujourd'hui, je ne sais pas vraiment quelle fantaisie me pourrait faire lever du fauteuil où je somnole. Comme c'était simple, et bon, et difficile de vivre ainsi, entre le bureau à Paris et la rivière à Argenteuil. Ma grande, ma seule, mon absorbante passion, pendant dix ans, ce fut la Seine. Ah! la belle, calme, variée et puante rivière pleine de mirage et d'immondices. Je l'ai tant aimée, je crois, parce qu'elle m'a donné, me semble-t-il, le sens de la vie. (...)

Puis quelle vie gaie avec les camarades. Nous étions cinq, une bande, aujourd'hui des hommes graves; et comme nous étions tous pauvres, nous avions fondé, dans une affreuse gargote d'Argenteuil, une colonie inexprimable qui ne possédait qu'une chambre-dortoir où j'ai passé les plus folles soirées, certes, de mon existence. Nous n'avions souci de rien que de nous amuser et de ramer, car l'aviron pour nous, sauf pour un, était un culte. Je me rappelle de si singulières aventures, de si invraisemblables farces, inventées par ces cinq chenapans, que personne aujourd'hui ne les pourrait croire. On ne vit plus ainsi, même sur la Seine, car la fantaisie enragée qui nous tenait en haleine est morte dans les âmes actuelles.

A nous cinq, nous possédions un seul bateau, acheté à grand-peine et sur lequel nous avons ri comme nous ne rirons plus jamais. C'était une large yole un peu lourde, mais solide, spacieuse et confortable. Je ne vous ferai point le portrait de mes camarades. (...) Nous vivions en parfaite intelligence avec le seul regret de n'avoir pas une barreuse. Une femme, c'est indispensable dans un

absorber opsluge
arrivé (un homme -) vel-
 stående
attente f forventning
aviron m åre, roning
barreuse f kvindeligt styr-
 mand
caprice m lune
chenapan m lømmel
dorer forgyldte
enragé rasende, lidenska-
 belig
gargote f F snask
haleine (tenir en -) holde i
 ånde
immondice f snavs
indispensable uundværlig
intelligence f forståelse
inventer finde på, udtænke
mirage m drømmesynd
ne les pourrait croire = ne
 pourrait les croire
puant stinkende
ramer ro
sens m mening
singulier enestående
somnoler døse
sou m skilling
souci (avoir - de) bekymre
 sig om
spacieux rummelig

canot. Indispensable parce que ça tient l'esprit et le coeur en éveil, parce que ça anime, ça amuse, ça distrait, ça pimente et ça fait décor avec une ombrelle rouge glissant sur les berges vertes. Mais il ne nous fallait pas une barreuse ordinaire, à nous cinq qui ne ressemblions guère à tout le monde. Il nous fallait quelque chose d'imprévu, de drôle, de prêt à tout, de presque introuvable, enfin. Nous en avons essayé beaucoup sans succès, des filles de barre, pas de barreuses, canotières imbéciles qui préféraient toujours le petit vin qui grise, à l'eau qui coule et qui porte les yoles. On les gardait un dimanche, puis on les congédiait avec dégoût. Or, voilà qu'un dimanche soir...»

animer live op
barre f ror (ordspil mellem 'bar' og 'barre')
berge f flodbred
congédier fyre
dégoût m lede, afsmag
distraire give adspredelse
griser beruse
guère (ne ... -) næppe, ikke ret meget
imprévu uforudset
pimenter krydre, give et pift
rossignol m nattergal
sentier m sti

Ja, læs selv fortsættelsen! - Som det ses, kender han miljøet indefra, og Henris og Rodolphes situation i *Une partie de campagne* er ham næppe fremmed. Emnet bliver i øvrigt uddybet i utallige breve, også hans forhold til ikke specielt snerpede, unge damer på kroerne langs floden.

I et brev til sin mor dateret 8. maj 1875 skriver han:

« J'ai découvert à deux kilomètres de Bezons un très beau bois; c'est de l'autre côté de ce bois de Champion dont je t'ai déjà parlé. C'est absolument désert et inconnu, avec de très jolis sentiers d'herbe et je crois que tous les oiseaux des environs de Paris, chassés des lieux fréquentés, se sont donné rendez-vous là. J'y suis retourné après mon dîner, à la nuit tombée, et j'ai entendu trois rossignols qui se répondaient et qui chantaient merveilleusement.»

Brevet er jo skrevet til hans mor, mon han har haft lyst til at vise disse vidunderlige nattergale til andre?

To måneder senere skriver han igen til moderen den 29. juli 1875:

«Je travaille toujours à mes scènes de canotages dont je t'ai parlé et je crois que je pourrai faire un petit livre assez amusant et vrai en choisissant les meilleures des histoires de canotiers que je connais, en les augmentant, brodant, etc., etc...»

augmenter udvide
broder brodere, pynte på
canotage m. roning, rosport
dignité f. værdighed
farce komisk
intempestif uheldig, mal-placeret
las træt
manquer de mangle
taille (la ~ tournée) krumrygget

Som nævnt i *Mouche* fik han aldrig skrevet den bog. Der er imidlertid ingen tvivl om, at Maupassant har nedskrevet sine iagttagelser og oplevelser ved floden, og mon ikke han omkring 1881, hvor han skriver *Une partie de campagne*, husker nattergalene i Bezons?

Et andet emne, der berører ham meget i disse år, er småborgernes - småfunktionærernes og de handlendes - liv. I sin opvækst på landet var han blevet holdt på afstand af disse byfolk. I Paris lærer han dem at kende. Funktionærerne i ministeriet, de handlende på Montmartre, hvor han bor.

Den 6. oktober 1875 skriver han i et brev til sin mor:

«Je ferai en même temps que mes nouvelles de canotage une série de nouvelles intitulée: *Grandes misères des petites gens*. J'ai déjà six sujets que je crois très bons. Par exemple, ce n'est pas gai.»

Maupassant iagttager dem altså og danner sig en opfattelse af, hvordan deres trivielle, slidsomme og udsigtsløse vilkår påvirker deres adfærd. Dette bliver et hovedtema i hele hans forfatterskab.

Beskrivelsen fra novellen *En famille* er typisk (scenen foregår i en sporvogn):

«C'étaient de grosses dames aux toilettes farces, de ces bourgeoises de banlieue qui remplacent la distinction dont elles manquent par une dignité intempestive; des messieurs las du bureau, la figure jaunie, la taille

ournée, une épaule un peu plus remontée par les longs travaux courbés sur les tables. Leurs faces inquiètes et tristes disaient encore les soucis domestiques, les incessants besoins d'argent, les anciennes espérances définitivement déçues; car tous appartenaient à cette armée de pauvres diables râpés qui végètent économiquement dans une chétive maison de plâtre, avec une plate-bande pour jardin, au milieu de cette campagne à dépotoirs qui borde Paris.

Tout près de la portière, un homme petit et gros, la figure bouffie, le ventre tombant entre ses jambes ouvertes, tout habillé de noir (...) c'était M. Caravan, commis principal au ministère de la Marine.»

Efter en beretning om hans usle og monotone dagligliv hører vi, at han som belønning for 30 års tro slaveri i ministeriet får

«...la croix de la Légion d'honneur, qui récompense, dans ces administrations militarisées, la longue et misérable servitude - (on dit: «Loyaux services») - de ces tristes forçats...».

Fra den dag ændres hans opførsel:

«Cette dignité inattendue, lui donnant de sa capacité une idée haute et nouvelle, avait en tout changé ses moeurs. Il avait dès lors (...) porté des culottes noires et de longues redingotes où son ruban, très large, faisait mieux; et rasé tous les matins, écurant ses ongles avec plus de soin, changeant son linge tous les deux jours par un légitime sentiment de convenances et de respect pour l'Ordre national dont il faisait partie, il était devenu, du jour au lendemain, un autre Caravan, rincé, majestueux et condescendant.»

bouffi opsvulmet
chétif ussel
commis principal m fuld-
 mægtig
condescendant nedla-
 dende
courber bøje
dépotoir m losseplads
dès lors herefter
écurer rense
forçat m straffefange
moeurs f pl skik, vaner
plate-bande f blomsterbed
plâtre m gips
râpé luvslidt
redingote f skødefrakke
rincé rengjort, rensat
ruban m ordensbånd
soucis m bekymring
végeter henslæbe tilværel-
 sen

Maupassants opfattelse synes at være, at småborgerne opfatter deres kummerlige tilværelse som et resultat af materiel fattigdom. De tror, at hvis de kommer til penge eller værdighed, vil deres liv ændre sig radikalt, uden at de i øvrigt hverken kan forestille sig et sådant liv eller administrere det, hvis de skulle opnå det. De har blot nogle vage forestillinger om, at de ved pengenes hjælp kan opnå én eller anden imaginær magt, der kan hjælpe dem til at distancere sig fra resten af »hoben«, gerne på dennes bekostning. Hvis de får udsigt til penge, en arv f.eks., ændrer de adfærd og tilsidesætter gerne al anstændighed over for eksempelvis slægtninge for at få fat på pengene. Som regel går det dem dog skidt, også M. Caravan.

Hvor mændene ofte resignerer og bliver bitre, prøver kvinderne undertiden at give udseende af en velstand, familien ikke har. Den holdning bliver de straks straffet for. Det er i det hele taget karakteristisk, at Maupassants småborgere ustandselig er uheldige. Det er illegitimt, bryder med naturlovene (jvf. afsnittet om naturalismen), hvis de forsøger at bryde ud af deres miljø, og det går dem gruelig galt. Da den unge smukke hovedperson i *La parure* til en fest i ministeriet, hvor hendes mand er ansat, låner et halssmykke af en mere velstillet veninde, bliver det væk. Hun tør ikke fortælle veninden det, gældsætter sig selv og manden til op over begge ører, køber et smykke magen til og afleverer det til veninden dagen efter. Ti års hårdt slid for at betale gælden følger, og da hun en dag møder veninden, der stadig ser godt ud, på gaden, fortæller hun hende sandheden - blot for at få at vide, at smykket var falsk! Hun er imidlertid nu så udslidt, at hun ingen glæde har af smykket eller de penge, hun ville kunne få for det, men mindet om den strålende aften i ministeriet, hvor alle de rige ville danse med hende, har hun tilbage.

Landlivet er som gift for småborgerne, hvem det tit går rent galt, når de kommer uden for de vante rammer, og

sanseindtrykkene i naturen kan de slet ikke administrere. Polituren krakkelerer, og de geråder ud i uoverlagte forehavender, de straks bagefter får moralske tømmermænd over. I *Le père* er hovedpersonen endnu engang »employé au ministère«. Han kører hver dag i bus med »une honnête fille«. Da han en søndag inviterer hende på landet, havner de i et buskads:

«...elle se donna tout entière sans savoir ce qu'elle faisait, sans comprendre même qu'elle s'était livrée à lui.»

Manden får straks bagefter gevaldige moralske tømmermænd iblandet angst for uønsket faderskab, og affæren

«...rend plus lugubre encore cette existence monotone et morne des bureaucrates, sans espoir et sans attentes.»

I *Au printemps* har vi endnu en »employé au ministère de la Marine«, der er så ulykkelig en dag fra sit skrivebord i ministeriet at se

«un petit bout de ciel bleu où volaient des hirondelles».

Han drister sig ud til drømmeland, tager båden til Saint Cloud, hvor han møder en ung sypige, som han gifter sig med. Deres elendige liv gør hende imidlertid til en furie, og Maupassant giver følgende portræt af hende (ægtemanden, der ligger, som han har redt, taler):

«...elle vous injurie du matin au soir, ne comprend rien, ne sait rien, jacasse sans fin, chante à tue-tête la chanson de Musette (oh! la chanson de Musette, quelle scie!), se bat avec le charbonnier, raconte à la concierge les intimités de son ménage, confie à la bonne du voisin les

charbonnier m kulhandler
hirondelle f svale
injurier fornærme, skælde ud på
jacasser råbe, gale op
livrer (se ~ à) give sig hen til
lugubre dystert
ménage m hjem
morne trist, tungsindig
scie f sav her: fortærsket slager
tue-tête (à ~) af fuld hals

secrets de l'alcôve, débîne son mari chez les fournisseurs, et a la tête farcie d'histoires si stupides, de croyances si idiotes, d'opinions si grotesques, de préjugés si prodigieux, que je pleure de découragement, Monsieur, toutes les fois que je cause avec elle.»

débîner bagtale, rakke ned på
causer tale
découragement m afmagt
fournisseur m leverandør
préjugé m fordom
prodigieux fantastisk, umådelig

En vigtig tendens i Maupassants forfatterskab går ud på at vise illusionernes magt. Kærlighedens illusion især, men også kirkens og den borgerlige lykkes. Den sandhed, han søger, ligger ikke så meget i den detaljerede beskrivelse af miljøer og personer. Som i ovenstående eksempel viser den sig i de sjælelige afgrunde af rædsel og fortvivelse, som nogle af hans personer gennemlever, når kærlighedsillusionen brister.

Maupassant har imidlertid ikke megen medfølelse med sine småborgere, højst et skuldertræk. Ofte bliver de - ikke mindst mændene - fremstillet som nogle latterlige, middelmådige, smålige og lidt ynkelige figurer. Kun i beskrivelsen af unge kvinder synes man undertiden at kunne ane deltagelse. Når Henriette til sidst i *Une partie de campagne* siger til Henri: «Moi, j'y pense tous les soirs», og Antoine, hendes tåbelige ægte mand, der ikke fatter, hvad der foregår omkring ham, gabende siger: «Allons, ma bonne, je crois qu'il est temps de nous en aller», fornemmer man medfølelse. Hvor er det, de to skal gå hen? Medfølelsen understreges af det småborgerlige udtryk «ma bonne», et udtryk, der lugter af sutsko, vane og opvask og som kommer til at stå som symbol på det kedsommelige liv, der venter Henriette resten af hendes dage, samtidig med at Henris tilstedeværelse antyder, at hun i en anden, ikke eksisterende, men bedre verden burde have haft et alternativ...